

СВОБОДА

LIBERTY

Часопись для руского народа въ Америцѣ и органъ „Руского Народного Союза“.

Рокъ X.

Олифантъ, Па. Четверть 30-го Октября 1902.

Число 44.

Що чувати

въ свѣтѣ.

На политичномъ овидѣ американыскыхъ партій заноситъ ся на велику зміну. Дѣв всемогучій доси партіи въ Спол. Державахъ — республиканска и демократична, мѣняють ся за сноп рола, и народъ починае думати про нову политичну організацію, котра бы мала на метѣ добро цѣлого народа, не поодинокихъ кастъ. Якъ звѣсно, до республиканской партіи належало доси пайбольше горожанъ. Були ту робѣтники, фермеры, купці, промисловці и пр., але ен керманиччамъ бувъ пѣхто инший, лише великій капиталистъ. Іншими словами — були ту рядові, котрі дѣлали сѣбно, посяла приказѣвъ, и генералы, котрі укладали оцѣны и давали приказы. — Та якъ всюды, такъ и тутъ, керманіччѣ почали надуживати своєю властью.

Вѣд уряды и законодавчій тѣла обсадили своими людьми, замкнули границѣ Сп. Державъ передъ заграничними товарами, зловляли въ свои руки цѣлый промиселъ и торговлю, сотворили безлѣч трестѣвъ, закували ними рядовыхъ въ пута матеріальнаго гнету и... почали жити ихъ кровью.

На цѣсте рядовій отямили ся послѣдними часами, стали пукати жерела своего лиха и найшли его въ своихъ керманіччахъ. Зъ тов причины дали ся чути въ партіи голоса недоволення. Сей и той почавъ нарѣкати на капиталистѣвъ, а дальше пошла горяча агітація за обмеженіемъ самогѣ трестѣвъ, за удержавленіемъ зелѣзницѣ, телеграфѣвъ, копалень, угля и т. п. Капиталистѣвъ зробило ся теперъ горячо, бо увидѣли, що можуть лишити ся генералами безъ войска.

Мѣжъ тими друга велика партія, демократична, въ котрій верховодили меншии капиталисты, такожъ зміняла ся. Черезъ довгий часъ входила за поступоу, та була се лише покривка. Народъ пареконавъ ся о побѣдѣ наглядно, що большій чп меншии капиталистѣвъ е ворогомъ для него. Поборена кілька разѣвъ черезъ партію великихъ капиталистѣвъ, почала мирити ся зъ ними, перемоворювати, залицятись, ажъ въ концѣ переішла явню до ихъ тѣбору.

И въ часѣ, коли сотни тысячъ республиканцѣвъ выступасе противъ трестѣвъ, домагасе ся удержавленія копалень, зелѣзницѣ и пр. о день зъ пайвызначѣннхъ демократѣвъ, кандидатъ на губернаторъ стану Нью-Йоркъ, заявивъ ся противъ того. Доказуе воны, що удержавленіе копалень зелѣзницѣ и телеграфѣвъ дамо-

бы правительству за велику власть. Розумѣе ся, що великими капиталистамъ и трестовичамъ зъ республиканской партіи, котрі старають ся те саме доказати, дуже принало до вподобы така політика демократѣвъ. Сежъ на ихъ млынъ вода, тому гурмою почали покидати республиканскую, а переходити до демократичной партіи.

Начальникъ всѣхъ трестѣвъ въ Америцѣ, Піермонъ Дж. Морганъ, заявивъ сими днями, що не дасть а въ зломаного цента на выборы для республиканской партіи. Она е моимъ врагомъ — додае. Такъ само говорятъ бароны тресту угляного, зелѣзничного, ставлевого, мясного, и пр. Подпомагають грѣшны давныхъ противникѣвъ — демократѣвъ. Мае се бути „страшна“ мѣсть, хочъ въ дѣйсности для народа она зовсѣмъ не страшна а нѣ шкодна. Народъ, всегда може имъ смѣло сказати: „Баба зъ вола, а кобылѣ лекше. Мы подемъ рука въ руку зъ робѣтничою партією.“

Расова ненависть дальше выбухасе въ полудневыхъ державахъ, лишаючи за собою згарища, котры, десятки трупѣвъ и голоса розпукки. Люте нечае гураганъ, а поступъ, людяность, нѣлука Христа безсилній супротивъ неси.

Зъ Вірміночмъ, въ Алабамѣ, доносѣтъ, що 25 миль вѣдъ сего мѣста, въ окрестности Литтаванъ, выбухла сирадѣшна расова война. Бѣлы убивли тамъ доси 11 муриновъ (нѣгровъ) а тѣ зновъ трѣхъ бѣлыхъ. Мурины перевысѣкають бѣлыхъ числомъ 10 до одного, та мымо сего не можуть собѣ дати рады. Зъ розпукки кинули ся онгоды на магазинъ пороха, який належить до ульяной компаніи, добули его и почали пригостовляти ся до енергичного опору. Намѣще розруху вѣдѣхавъ спеціальнымъ поѣздомъ шефъ зъ оруженыхъ вѣдѣломъ помѣщеникъ.

Въ Тексасѣ и Арканзасѣ те саме повторяеся. Зъ вязничѣ Форестъ Сити, Арк. вывѣдѣла толпа замаскованыхъ людей мурина Ч. Йонга, котрого подозрѣвали о убійство на вѣ Левисѣ, и живнемъ сналили его на кострѣ.

Въ Делаеъ, Текс. личчовано минувши середи муриновъ Джима Веслі и Реко Вертонъ. Однѣ и другіи бувъ обжалованыи о запислене и убійство двоохъ бѣлыхъ жепцивъ. Кѣльканайцѣ ты почы на повѣтвой аресты та й вѣдбили увязненыхъ вѣдъ сторожѣвъ. Обсаея повѣшено обохъ середъ мѣста на телеграфичномъ стовпѣ.

Ось кілька образкѣвъ расовой ненависти. Лучають ся они що тыжня, що дня и нѣмо имъ въ концѣ пѣмѣри. Лишь енергична ро-

бота властей може увѣльнѣти американыску еуспѣльностѣ вѣдъ такого сорому, та чи увѣльнѣть? Де тамъ! Власть погнѣхли и понѣмѣли.

Заходы Сп. Державъ около помиренья колюмбийскихъ ворохобникѣвъ зъ правительствомъ не пошлы марно. Передъ кѣлькома днями стрѣтили ся на боевомъ кораблѣ „Висконзинъ“ губернаторъ Панама, Салаяръ, зъ спеціальнымъ представителемъ ворохобникѣвъ и черезъ кілька годинъ обговорѣли условия мира. Устами своего представителя заявляють ворохобники, що дуже радо помирять ся, наколи правительство згодить ся на реформу основныхъ законѣвъ державы, вѣдпекае ся вѣдъ шкѣдныхъ впливовъ католического духовенства и оголошеть загальну амнестию для всѣхъ ворохобникѣвъ. Правительство годить ся на де які условия, але е надѣя, що згодить ся на всѣ. Сп. Державы мають въ томъ смѣло сказати: „Баба зъ вола, а кобылѣ лекше. Мы подемъ рука въ руку зъ робѣтничою партією.“

Венецуельскій президентъ Кастро вѣспѣвъ еще на стѣлѣ зѣбрати войска, що звѣвъ минувшого тыжѣня подѣ Ли Викторія найбольшу битву, яку занотировано доси въ исторіи венезуельской революціи. Борба продовжала ся черезъ цѣлыхъ 7 днѣвъ и була дуже кровава. По сторонѣ правительственныхъ войска полагло 247 вѣяковъ, а повстанцѣ втратили ажъ 310 людей и были спонуканіи вѣдѣстунити. Президентъ Кастро бравъ такожъ участь въ борбѣ и лично заохочувавъ войсковъ до хороистости. Три разы кидавъ ся на неприятели зъ правдивою погородною смертїю и три разы зъ очайдушною вѣдзагою лично провадивъ войско до атакы. Мимо того ждала его армію неминуха погибѣль, якъ бы не мѣстопрезидентъ Гомезъ, котрый въ пѣйприкрѣпѣнѣи хвали приѣхавъ на подмогу 800 войсковъ.

Найповѣйшіи телеграммы доносѣтъ, що й зъ полетанцями не такъ дуже зле, якъ зъ першу голошено. Хочъ въ борбѣ они подали ся то теперъ зновъ окружили зѣ всѣхъ боковъ армію президента. Каждого дня надѣють ся поновы битвы и погрому правительственныхъ войска. Повстанцѣ заняли такожъ зелѣзницю, вѣдѣтали до вѣдъ поживы для правительственной арміи, добули мѣсто Консейо и облагать Валенсію.

Най собѣ выбе зъ головы, хто еще думаетъ, що даръ Навокай П. полѣпшитъ долю своихъ подданныхъ, зъ „добраго серця“ дастъ Росіи конституцію и т. д. и т. д. Царскій урядъ позавидувавъ жителямъ Петербурга и той кришки свободы, якою доси тѣшились. Міністеръ справъ внутрѣшнихъ, Плеве, придумае планъ, посяла котрого зарядъ мѣста перейде въ руки правительства. Майже всѣ привилѣи мѣста будутъ знесеніи, права репрезентации народа въ радѣ мѣской мають бути значно обмеженіи, поліція стане ся органомъ правительства, а всѣ доходы мѣста будутъ вливати до державной казны. Міністеръ надѣе ся, що всѣмъ перевести свои „реформы“ до концѣ 1903 року. По Петербургѣ прїйде черга на другіи мѣста. И дежъ той сподѣванный рай подѣ правлѣнемъ батюшки царя, о котромъ пѣють мошевоѣды? Пѣма и не буде.

Парламентъ Даніи вѣдкупить онгоды въ другѣмъ читаніи внесене правительство, яке мало на цѣли проважу Сп. Державамъ островѣвъ, званныхъ данскими Индіями западными. Венесене вѣдкиснено 32. голоса противъ 32. Коли вѣсть о томъ доішла до Вашингтону, выликала въ правительственныхъ кругахъ велике недоволеніе. Вѣдъ почали догадувати ся, що ту дѣлае пѣтрига заграничныхъ державъ. Сп. Державы заявляють супротивъ сего, що ели они не можуть прїйти въ посѣданіе островѣвъ, въ такомъ случаю Нѣмеччина, а нѣ яка друга держава не буде ихъ мѣти. Американцѣ не можуть позволить, абы котра небудь зъ европейскихъ державъ загіздила ся на морю Караибскомъ, себто коло береговъ Сп. Державъ. Америка для Американцѣвъ!

По англійской, французской и вѣмцейской прасѣ уперто товче ся чутка, будто бы старій грѣшникъ, пѣнни и бабѣ, бѣльгійскій король Леопольдъ, загадувавъ зрѣти ся престола. Не звѣсно, лише скѣлько вѣтѣ правды.

Англія, котра въ погони за новымъ колюмбіамъ не може жити безъ войны, якъ рыба безъ воды, сильно попецка ся въ краю Сомали. Телеграммы зъ Берберинъ доносили сими днями, що король Мадъ Мюлягъ поборовъ коло Ерего англійску колюмну войска, побѣдъ приказами полководца Кабъ. Англійцѣ втратили въ борбѣ полководца Філіпса, капитана Егаса и 50 войсковъ. Двоохъ офицерѣвъ и 110 жывѣровъ было раненыхъ.

Англійске правительство послало зъ Бомбай два полка гренадіерѣвъ, сѣдѣло-индіекскихъ на подмогу арміи въ краю Сомали.

Французѣвъ ошукали на 22 міліоны долларѣвъ при по-

мощи фальшивыхъ акцій на великій копальнѣ золота, сѣрбѣла, угля и мѣди въ Росіи. Ты копальнѣ называли ся Ново Павловскій, та спѣсѣя показало ся, що они зовсѣмъ не пѣтнували. Выдумали ихъ чорній душѣ, чтобы натягнути легковѣрныхъ.

НОВИНКИ.

КАЛЕНДАРЬ.

30	Ч.	Андрея
31	П.	Луки еванг.
1	С.	Листоп. Пѣсла прор.
2	И.	20. по Сом. Арт. мѣи вѣмч.
3	П.	Иларіона вѣс.
4	В.	Генеріи
5	С.	Икова ан. брата Госп.

— **Угорского** магната, графа Володислава Матуску, увязнено за цѣлый рядъ злодѣйствъ, які дуже нелицюють графови. Мѣжъ иншими вѣдкрыто въ его добрахъ цѣлу фабрику зелѣзничныхъ білетѣвъ („тікетѣвъ“) котріи продававъ черезъ своихъ спеціальныхъ агентѣвъ. Угорскій зелѣзничѣ понесли насѣдкомъ сего безлѣч втратъ. Кромѣ того фальшувавъ графъ вексѣлѣ, чеки и т. п.

— **Смерть** въ огни найшло дня 21. с. м. въ Чикаго Пл. 29 особѣ. Огонь выбухъ въ фабрицѣ цукру и глюкозы при 12-ой улицѣ, а заки люди, котріи були въ серединѣ, отямили ся и всѣйши утечи, асѣ входили выходы стоили въ огни. Ажъ оно згашеніе пожежѣ найдемо 29 спонелѣхъ трупѣвъ. Матеріальна шкода, заподѣяна огнемъ, доходить до 980 тысячъ долларѣвъ.

— **Товариство** воздухоплавачѣвъ устроило перегонъ баллонами зъ Лондону до Паріжа. Кто побѣдитъ, одержитъ надгороду въ сумѣ 50 тысячъ долларѣвъ. Въ перерогонѣхъ возмуть участь пѣйславѣйшіи зъ воздухоплавачѣвъ — Бразиліенъ Сенто Думовѣ и Англіецъ Снесеръ.

— **Славный** воздухоплавецъ Де Браски и его помічникъ Моренъ унали онгоды жертвою своего звѣня. Подлѣтѣвши баллономъ зѣ станции Вожіардъ, коло Паріжа (Франція) до высоты 400 метрѣвъ, унали оба въ окрестности Ст. Девѣи погыбли. Нещасте случилось насѣдкомъ перерыва линвы, якою бувъ привязанъ човѣкъ до баллона. Воздухоплавецъ упали вразъ изъ пѣмъ човномъ и такъ розбили ся, що останки зъ нихъ лише мѣтлою можна было позмѣтати. Де Браски бувъ богатѣмъ угорскимъ лѣдичомъ.

— **Наровый** котель въ фабрицѣ зелѣзныхъ руръ „Нейшюнелъ Тобъ Воркетъ“ коло Бивудъ, В. Ва. експлодувавъ минувшю недѣлѣй и зничилъ большу половину фабрики. Двадцять робѣтничѣвъ было при томъ покарѣченыхъ и поцареныхъ, а зъ тыхъ 6 смертельно. Мѣжъ тими послѣднимъ е якійсь Юріи Лавовскій, мабуть Русинъ.

Вже вылетѣла у свѣтъ

друга „Оса“

Дуже цѣкава, дуже смѣшна и на красномъ паперѣ!

„Оса“ выходитъ 1-го и 15-го каждого мѣсяця, а для читатѣлѣвъ „Свободы“ конітуе на цѣлый рокъ лише долларъ.

Для всѣхъ прочихъ \$1.50

Присылайте чимъ скорше грошѣ на такую адресу:

ОСА
Box 418 OLYPHANT, Pa.

— **Женщины** въ Америцѣ займають ся всѣмъ и пѣчимъ, лишепъ... злинымъ буде додавати, что тыхъ послѣднихъ сѣ много больше.

Посѣла найновѣйшихъ обчисленъ живѣ въ Сп. Державахъ 3405 монахинъ-учительокъ, 1009 жепцивъ адвокатѣвъ, 7399 лѣкарѣвъ, 787 дентистѣвъ, 2193 журналистѣвъ, 1040 архітектѣвъ, 946 агентовъ (сейчасъ ледѣвъ). Дальше 324 жепцивъ мае похоронный заведенія, 409 електричѣвъ, 45 вѣде льокомотивы, 7 е кондукторками, 15 гайцерами, 31 гальмѣвничками („брекременами“) 101 развѣситъ пакунки 5582 займае ся фризиретвомъ а 281 вѣроблюють терпентину. Кромѣ того е 51 жепцивъ насѣчникѣвъ, 1320 стрѣльцѣвъ, (котріи живуть зѣ стрѣльцѣвъ), 85 чиситѣ по улицѣхъ обувъ, 79 працѣе коло коней, 6663 публичныхъ послугачѣвъ и т. зѣ „офисѣ бойѣвъ“, 190 е властительками конныхъ ремизѣвъ, 196 займае ся ковальствомъ, 1605 рыболовствомъ, 925 працѣе въ копальняхъ зѣ лѣта и сѣрбѣла а 69 въ каменоломахъ.

— **Твердо** спала панна Дора Микъ зъ Сентраліи, Пл. а такъ довго, якъ мало хто. Посварила ся она за щось зѣ своимъ любовникомъ и зѣ превеликомъ грѣшѣ пошла спати... Пробували збудити еѣ, та все дарма. Спала три тыжѣвъ безъ перерыву. Лѣкарѣ давали ей амоньякъ до нѣханя, кололи ипильками, заливали лѣками, робили оклады зѣ лѣду на разлѣчній части тѣла, а панна спала и спала. Не было рады. Ажъ дня 20 с. м., себто по трѣхъ тыжняхъ спѣ, пробудила ся, що правдѣ ослабѣла, але при доброй памяти и не малѣмъ засѣбъ животныхъ сѣлѣ.

При лѣкарскихъ дослѣдахъ показало ся, що въ роднѣхъ дѣвчати е летаргій дѣдичною недугою.

— **Незвычайной** операціи довершивъ онгоды Югорскій лѣкаръ д-ръ Д. Стевордъ, операторъ въ пѣнпѣтали Беллу, на Аннѣ Кінгсли. Именно мужъ оперова-

нон завады еи въ груди острымъ ножемъ тяжку рану и пробивъ сердце. Д-ръ Стевордъ сейчасъ взявъ пѣнпѣспасу на операціонный столъ и 6 ма ипильками зѣннѣвъ пробилъ сердце. Операція вповнѣ повѣда ся и е надѣя, що Кінгслова буде жита.

— **Сунне** гѣсѣле вѣдбуло ся пѣдѣвно въ Мистковѣй, грибовеского поѣста (Галичина). Жѣннѣвъ ся одѣны 60-лѣтній гада, зѣ молододо, гарною дѣвичиною. Завѣдували ему три ипиль газды сего цѣсти и порѣшили убити старѣго. Въ той цѣли прїйшли неспрошенъ на вѣсѣле, де розпочали колотѣчу а обсаея бойку зѣ жепциномъ. Кѣлп сынь уиѣмнѣвъ ся за батькомъ, заговорники почали бити сына, звуцаючись надѣ нимъ въ страшный спѣсѣбъ. Нещастный вѣже конавъ, а они взяли его за руки и погы тайныкъ довго билп нимъ обѣ муровану стѣну, доки въ ихъ рукахъ не скончили жѣтѣ. Всѣхъ трѣхъ убійникѣвъ увязнено и вѣдставлено до суда въ Гривѣвъ.

— **Черезъ** вѣкло кинувъ хтось онгоды динамітову бомбу до палаты министерства справъ внутрѣшнихъ. Бомба експлодувала, але не зробила великомы шкѣды а нѣ забила пѣкого. Злочинцѣвъ не высѣдчено доси.

— **Легке** землетрясеніе дало ся чути дня 25. м. м. въ сѣлахъ Гльѣвъ и Полян-ка, земплѣвской столицѣ, на Угорціи. Продовжало ся оно 5 секундъ при глухой подѣземной гримѣтѣ. По важныхъ насѣдкѣвъ не лишило по собѣ землетрясеніе хѣба се, що въ двоохъ сѣлахъ перестали пѣти всѣ годинники.

— **Мѣстѣ** на Золотѣмъ Розѣ въ Царгородѣ, якій лучитъ Европу зѣ Азією, заваливъ ся дня 19 с. м. зѣ незвѣсеной причины. На мѣстѣ было тодѣ 15 особѣвъ, зѣ котрыхъ утопило ся 5. Золотый Рѣкъ и згадапый мѣстѣ понавѣ море звѣснѣвъ цѣломъ свѣтѣ зѣ своей красы.

— **Копальнѣ** угля въ Фогдгафѣ, въ Англіи горятъ вѣдъ 20. с. м. Кѣлька майнерѣвъ, котрымъ огонь загорѣдѣвъ выходѣ, втратило жѣте подѣ землею.

